

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สรวง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒/๒๕๔๖

วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖

**เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖
เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)**

คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ วินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการการเลือกตั้งอาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ขอบคุณรัฐธรรมนูญ หรือไม่ โดยมีข้อเท็จจริง ตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. เดิมนายโภวิช ศุรัสวดี ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาพัฒนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (บางกอกน้อย) ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย นายธีรศักดิ์ บรรณสูตร นายยุรัตน์ กมลเวชช นายสวัสดิ์ โชคพานิช นายโคงม อารียา และนายจิระ บุญพจน์สุนทร ผู้ถูกฟ้องที่ ๑ - ๕ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องที่ ๖ - ๑๕ ต่อศาลปกครองกลางตามคดีหมายเลขคดีที่ ๑๖๐๔/๒๕๔๕ คำฟ้องระบุว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ มีพฤติกรรมส่อเจตนาที่จะทำให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่จัดทำคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเสียงตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ๓๐ ชั้นตอนกันถึง ๓ ฉบับ โดยมีขอบเขตด้วยกฎหมาย มีข้อความอันเป็นเท็จและโดยทุจริต ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาว่า คำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ มีขอบเขตด้วยกฎหมาย และขอให้เพิกถอนคำสั่ง

๒. ศาลปกครองกลางได้มีคำวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องทั้งหมดมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และกรณีตามคำฟ้อง เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้แย้งคัดค้านการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และได้ร้องเรียนไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ไม่ให้รับรองผลการเลือกตั้ง

ของเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้วว่า “ไม่พน
การกระทำความผิดและไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ ถือได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจ
วินิจฉัยขึ้นด้วยความมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๔๐ ที่ให้อำนาจไว้ อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลปกครองกลางจึงไม่มีอำนาจ
รับคำฟ้องไว้พิจารณาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ จึงมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๘ ไม่รับ
คำฟ้องไว้พิจารณา และให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ

๓. นายโภวิทย์ สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งด้วยศาลปกครองสูงสุดคัดค้านว่า ผู้ฟ้องคดี
มีความประسังค์จะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้งที่ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนซ้ำอันกันจนเป็นเหตุให้น่าจะ^{จะ}
เกิดการทุจริต ไม่ได้ประสังค์จะฟ้องในฐานะบุคคล และขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งกลับคำสั่งของ
ศาลปกครองชั้นต้น เป็นเหตุให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา

๔. ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ ว่าพิเคราะห์แล้ว
เห็นว่า การที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า คำชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕
วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีสภาพเสร็จเด็ดขาด
อันเป็นเหตุให้ศาลปกครองชั้นต้นไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ นั้น
ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดบัญญัติชัดเจนเช่นนั้น คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้น
ดังกล่าวเป็นการแปลกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มตัวบท ขัดกับหลักการแปลกฎหมายเช่นที่ศาล
รัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๗ ว่า “ระเบียบ
คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ศาลปกครองสูงสุด
โดยที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่า

(๑) มาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วางหลักไว้ว่า “ศาลยุติธรรม
มีอำนาจพิจารณาพิพากษากดีทั้งปวง เว้นแต่กดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของ
ศาลอื่น และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจ
พิจารณาพิพากษากดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการ
ส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน...” และ
มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า
“ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษากดีหรือมีคำสั่งในเรื่องต่อไปนี้ (๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่

หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย..." ประกอบมาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติเดียวกันได้บัญญัติว่า "ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือการด่วนการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ... ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง..." เมื่อพิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้ว เห็นว่า คดีนี้อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณาพิพากษาได้

(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้หรือไม่นั้น ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ได้พิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าวข้างต้นที่ว่า หน่วยงานของรัฐรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะเป็นคู่กรณีหรือถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ต้องเป็นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลนั้น เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนัยมาตรา ๓ ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ว่า "เจ้าหน้าที่ของรัฐหมายความว่า...(๒)... คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎหมาย คำสั่ง หรือมติใดๆ มีผลกระทำต่อบุคคล" และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทนั้นอย่างน้อยจะต้อง "อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล" เนื่องจากคำว่ารัฐบาลมีความหมายกว้างกว่าคำว่าคณะกรรมการตระหนัณต์โดยหมายถึง "รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศไทย" มิใช่ "คณะกรรมการตระหนัณต์หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง" ฉะนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จึงอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ ศาลปกครองสูงสุดจึงให้รับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาและให้ศาลปกครองชั้นเดียว (ศาลปกครองกลาง) ดำเนินการต่อไป

๕. คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยแข่งขันว่า ไม่เห็นพ้องด้วยกันการที่ศาลปกครองสูงสุดมีวินิจฉัยให้รับคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไว้พิจารณาด้วยเหตุผลดังนี้

(๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสานสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยข้อหาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจ

แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีมอบหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การวินิจฉัย ข้อหาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีลักษณะการใช้อำนาจก่อตุลาการ ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีสภาพเดร็จเด็ดขาดในเชิงนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ

(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล

จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาในวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ ในประเด็นว่า การที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ได้พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นต้องวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาในวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๖๖ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาในวินิจฉัย”

เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อนายโภวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ให้รับรองผลการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (บางกอกน้อย) กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจวินิจฉัยข้อหาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ว่า ไม่พบการกระทำความผิดและไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ และสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ดำเนินการต่อไปแล้ว การที่นายโภวิท สุรัสวดี นำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองกลางขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ศาลปกครองกลางมีคำสั่งที่ ๔๗/๒๕๔๕ ไม่รับคำฟ้อง แต่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๕ กลับให้ศาลปกครองกลางรับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษา คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว

เป็นการก้าวล่วงการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนและвинิจฉัยข้อหาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติให้องค์กรนั้น คือคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เมื่อประธานกรรมการการเลือกตั้งเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้

ประเด็นวินิจฉัยตามคำร้องต่อไปนี้ว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับ การสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติหรือไม่

พิจารณาแล้ว ปัญหาว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้วินิจฉัยข้อหาดเกี่ยวกับ การจัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ มีสภาพบังคับเด็ดขาด โดยจะถูกฟ้องต่อศาลปกครองได้ หรือไม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพระราชการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพระองค์การเมือง”

มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑๗๐

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยข้อหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตาม กฎหมายตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง

๑๗๑

เห็นว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยข้อหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น เป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ นำข้อความดังกล่าวไปบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ (๖) ว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้... (๖) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยข้อหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา...” การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระ และไม่มีอยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐบาล ในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยข้อหาตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๔๕ (๓) เป็นการใช้อำนาจดังนี้อ่อนอำนาจตุลาการ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๗ (๔) บัญญัติให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีสาระสำคัญในเรื่องกระบวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยซึ่งขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ พระราชนูญตั้งประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๑๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “วิธีการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยซึ่งขาดให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ซึ่งมี “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยซึ่งขาด พ.ศ. ๒๕๔๗” ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ โดยมีสาระสำคัญคือ การให้โอกาสคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีโอกาสเสนอข้อร้องเรียน คำชี้แจง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐาน คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องระบุข้อเท็จจริง เหตุผลประกอบการพิจารณาวินิจฉัยซึ่งขาด และกรรมการการเลือกตั้งที่ลงมติทุกคนต้องลงลายมือชื่อด้วย

การที่นายโกวิท สุรัสวดี ผู้สมัครสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร พรรคราษฎรไทย เขตบางกอกน้อย คัดค้านผลการการเลือกตั้งสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (เขตบางกอกน้อย) ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายโกวิท สุรัสวดี ได้มีหนังสือลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๔ ถึงนายธีรศักดิ์ บรรณสูตร ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ขอตรวจสอบความถูกต้องในการใช้สิทธิเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (เขตบางกอกน้อย) กรุงเทพมหานคร และมีหนังสือลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๔ ถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ขอคัดค้านผลการการเลือกตั้งสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (เขตบางกอกน้อย) โดยขอให้รับงการประกาศผลการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยร้อยตรี วิจิตร อุยสุภาก พลเอกชัยการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ออกคำสั่งที่ ๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๔ แต่งตั้งให้นายเกรียงศักดิ์ ไชยรังสินันท์ ผู้ตรวจการ นายสมเจตน์ พันธุ์โนมิตร ประจำสำนักงานผู้ตรวจการ และนายพีระพงษ์ ไพรินทร์ ผู้อำนวยการการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นผู้แทนคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีที่มีผู้ร้องเรียนแล้ว ปรากฏว่า ไม่เป็นเหตุที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ตามคำร้องของผู้ร้องแต่อ่อนง่ายได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๔ (๓๖๖) เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๔ รับทราบตามความเห็นของนายเกรียงศักดิ์ ไชยรังสินันท์ ผู้ตรวจการ และให้นำไปเป็นข้อมูลในการพิจารณา ประกาศรับรองผู้สมัครสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร และประธานกรรมการการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการการเลือกตั้ง สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ให้นายองอาจ คล้ามไพบูลย์

พรศประชาธิปัตย์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) และต่อมากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัย สั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๒๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๕ เรื่อง การคัดค้าน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้พิจารณาคำร้องเรียนและคำร้องคัดค้านนี้ โดยได้นำรายงานการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน พยานหลักฐานที่ผู้ร้องเรียนและคัดค้านนำมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน ตลอดจนความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งมาพิจารณาประกอบกันแล้ว เห็นว่า พยานหลักฐานที่ปรากฏไม่มีเหตุที่จะต้องให้ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้านมาให้อภิยิ่งและคำชี้แจง แสดงหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะไม่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องเรียนและถูกคัดค้าน หรือมีบุคคล หรือคณะกรรมการ หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ผู้ได้กระท่างใด ๆ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่ง ให้ยกคำร้องเรียนและคำร้องคัดค้านเสีย

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔๕ (๓) และมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐ (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๕๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่ง ให้ยกคำร้องเรียนและคำร้องคัดค้านเสีย

ลงชื่อ พลเอก ศรีวิทย์ ชูปกล้า นายจรัส บุรณพันธุ์ศรี นายปริญญา นาคฉัตรี พลตำรวจโท วานิช เพิ่มลาภ และนายวีระชัย แนวบุญเนียร์

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ที่นายโกวิท สุรัสวดี มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง คัดค้านผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ เขตบางกอกน้อย โดยขอให้ระงับการประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้องเรียนและคำคัดค้านของนายโกวิท สุรัสวดี ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ ได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ ว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นการใช้อำนาจดังนี้ ๑. ใช้อำนาจตุลาการ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) แล้ว กรณีจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทยได้บัญญัติให้อำนาจแก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า ศาลปกครองไม่ใช่องค์กรตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เป็นบทบัญญัติที่ไม่วรุ่งถึงศาลปกครอง ซึ่งเป็นองค์กรศาลองค์กรหนึ่งที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามที่มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ สำหรับรองไว้พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้มีองค์กรใหม่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจสอบเงินแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ได้บัญญัติให้มีศาลปกครองขึ้นด้วย ซึ่งอาจมีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ให้พิจารณาวินิจฉัยซึ่งขาดโดยคณะกรรมการคณานີซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกา เป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่น และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คนตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นกรรมการ” บทบัญญัติดังกล่าวเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลอื่น เท่านั้น แต่กรณีที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลปกครองซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูยกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีจึงไม่เข้าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๙ วรรคหนึ่ง ดังที่ศาลปกครองสูงสุดอ้าง

ปัญหาต่อไปว่า คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาหรือไม่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๙๐ มาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการจัดการเลือกตั้ง แต่เดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหากมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง กฎหมายได้กำหนดให้ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือ

เมื่อศึกษาภูมาย่อในได้แก่ พระราชนัญถิประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติให้ผู้สมัครที่ไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต มีสิทธิฟ้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่ง ให้ศาลมินใจว่า ผู้ฟ้องมีสิทธิสมัครหรือไม่ และมาตรา ๘๕/๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งบัญญัติให้กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะอนุมัติให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งความเห็นพร้อมด้วยสำเนาเอกสารสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งมีประธานกรรมการคุณภูมิภาครุ่งโรจน์เพื่อพิจารณา หากคณะกรรมการการดังกล่าวมีความเห็นแตกต่างไปจากความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ให้ประกาศคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา จึงเห็นได้ว่า มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๘๕/๓ มีบทบัญญัติให้ฟ้องคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่ง หรือให้คณะกรรมการตรวจสอบซึ่งประกอบด้วย

ประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคนจะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบเรื่องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนศาลปกครองไม่มีบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นให้อำนาจศาลปกครองให้พิจารณา พิพากษากดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะการใช้อำนาจของคณะกรรมการ การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นการใช้อำนาจทางรัฐธรรมนูญ คดีเกี่ยวกับ การเลือกตั้งไม่ใช่คดีปกครองตามเจตนาหมายของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการใช้อำนาจดังเช่นตุลาการของ คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้วินิจฉัยข้อหาดเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ ศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษากดีดังกล่าวได้

ส่วนปัญหาว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ถือเป็นที่ยุติเช่นเดียวกันหรือไม่ เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ได้ออกคำสั่งที่ ๑๗/๑๔๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๒ (๒) และ มาตรา ๑๕ นอกจากนั้น การออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้มีคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนน ในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยข้อหาหรือ ข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคสอง ได้แก่ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มาตรา ๑๒ (๒) และนำไปสู่การประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๕) จึงถือได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้ทำหน้าที่ตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งมอบหมายตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติในมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม แล้ว เมื่อ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายและเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) และ (๕) เพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไทยบัญญัติให้ อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสามารถมอบหมายให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต เลือกตั้งได้ จึงถือเป็นยุติเช่นกัน

ອາສີຍເຫດຜູດດັກລ່າວຂ້າງຕົ້ນ ຈຶ່ງວິນິຈິລຍວ່າ ກາຣໃຊ້ອຳນາຈໜ້າທີ່ຂອງຄະນະກຽມກາກາລືອກຕັ້ງ
ເກື່ຽວກັບກາຣສືບສວນສອນສວນເພື່ອຫາຂ້ອເທື່ອຈິງແລະວິນິຈິປັຍເກື່ຽວກັບກາຣຈັດກາຣເລືອກຕັ້ງຕາມຮັບຮົມນຸ້ມ
ມາດຮາ ១៥៥ ວຣຄ໌ທິ່ນ (៣) ດີອເປັນຍຸຕີ

ນາຍມົກຄລ ສະຫຼຸບ
ຕຸລາກາກສາລຮັບຮົມນຸ້ມ